

Stefan Kok

Vergeten jeugd en een onzekere toekomst

In 1905 maakt de Frans-Zwitserse dichter Blaise Cendrars (1887-1961) als vijftienjarige een reis door Rusland, dat in staat van revolutie en oorlog verkeert. In *La Prose du Transsibérien et de la petite Jehanne de France* herinnert hij zich hoe hij volledig opging in zijn reis: ‘Ik was amper zestien en ik kon me mijn jeugd niet herinneren, (...) 16.000 mijlen verwijderd van mijn geboorteplaats.’

Ieder jaar maken jongeren een gevaarlijke reis om in de EU asiel te vragen. In 2020 kwamen er 945 alleenstaande minderjarige asielzoekers (amv's) naar Nederland. De meesten van hen waren bij aankomst tussen de veertien en achttien jaar. UNHCR wijst er in *The Heart of the Matter* (2014) op dat adolescentie ‘is also a time of great vulnerability to external stressors’. Voor amv's die niet in aanmerking komen voor een asielvergunning is het ook na een jarenlang verblijf in Nederland niet duidelijk of hun toekomst hier ligt. Het WODC constateert in een onderzoek onder amv's van 16 jaar en ouder (*Een onzekere toekomst*, augustus 2021) dat de kinderen die geen verblijfsvergunning hebben, moeilijk kunnen praten over de toekomst. Zij zien hun toekomst vooral in Nederland. De kinderen ervaren het wonen met andere afgewezen jongeren als zwaar en stressvol. In haar reactie op het WODC-rapport schrijft de staatssecretaris dat zij het zorgelijk vindt dat de jongeren en hun opvanggezinnen zich vooral richten op verblijf in Nederland. Haar eenzijdige focus op terugkeer doet geen recht aan wat het Hof van Justitie oordeelde in *TQ* (14 januari 2021): een terugkeerbepsluit nemen zonder onderzoek naar adequate opvang en het belang van het kind is in strijd met het Unierecht. Anders

komt het kind in grote onzekerheid te verkeren over zijn wettelijke status en zijn toekomst. Bovendien moet rekening worden gehouden met de banden van de jongere met het gastland, aldus het Hof. Het wachten is op een beleidsreactie naar aanleiding van *TQ*.

De banden die kinderen in Nederland ontwikkelen spelen ook een rol in de prejudiciële vragen van Rechtbank Den Bosch over verwesterde meisjes (23 juli 2021). De jongeren nemen in een identiteitsvormende fase deel aan de Nederlandse maatschappij. De rechtbank stelt vragen over het concept van bijzondere sociale groep in de zin van de Kwalificatierichtlijn maar ook over hoe het belang van het kind moet worden betrokken in de asielprocedure, evenals schade door het beëindigen van een langdurig feitelijk verblijf.

In dit nummer schrijven Elles Besselsen en Mirjam den Besten over de Chavez-vergunning die gepaard gaat met onzekerheid als de kinderen ouder worden en de vader of moeder geen verblijfsvergunning meer krijgen. En Nadia den Ouden en Esther Wolthuis bespreken de vraag wanneer gezinsleden van een Unieburger kind dat in het buitenland verblijft, met een beroep op Chavez een faciliterend visum kunnen aanvragen.

Kinderen hebben een andere perceptie van tijd, schrijft het VN-Kinderrechtencomité. Procedures en processen moeten daarom zo snel mogelijk verlopen. Het amv-beleid en andere vreemdelingrechtelijke procedures moeten met spoed worden aangepast. Om te voorkomen dat kinderen in verschrikkelijke onzekerheid blijven verkeren – en hun jeugd kwijtraken.